

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

УДК 130:2

Меднікова Г. С.

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

КОНЦЕПТ «КУЛЬТУРНІ ПРАКТИКИ» ТА ЙОГО РОЛЬ В ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ

У статті аналізується концепт «культурні практики», який в академічній літературі трактується по-різному, розкриваються основні підходи до дослідження нових культурних феноменів, що формуються в межах повсякденної культуротворчості. Автор розглядає еволюцію методологічних підходів до осмислення культурних практик в сучасному суспільстві, ознаки, особливості культурного виробництва та споживання у віртуальній сфері та у повсякденні. У статті обґрунтовується авторська точка зору на сутність і зміст поняття «культурні практики», які розглядаються як основа розвитку креативних індустрій.

***Ключові слова:** аксіосфера сучасної культури, концепт, креативність, креативний простір, культурні практики, повсякденність, соціокультурна динаміка, індустрія дозвілля.*

***Меднікова Г.С. Концепт «культурные практики» и его роль в трансформации современной культуры.** В статье анализируется концепт «культурные практики», который в академической литературе трактуется по-разному, раскрываются основные подходы к исследованию новых культурных феноменов, которые формируются в пределах повседневного культуротворчества. Автор рассматривает эволюцию методологических подходов к осмыслению культурных практик в современном обществе, признаки, особенности культурного производства и потребления в виртуальной сфере и в повседневной жизни. В статье обосновывается авторская точка зрения на сущность и содержание понятия «культурные практики», которые рассматриваются как основа развития креативных индустрий.*

***Ключевые слова:** аксиосферы современной культуры, концепт, креативность, креативное пространство, культурные практики, повседневность, социокультурная динамика, индустрия досуга.*

***Mednikova Galyna Serhiivna The concept of «cultural practices» and its role in the transformation of contemporary culture** The article analyzes the concept of «cultural*

practices» that is interpreted differently in the academic literature. The basic approaches to the study of the new cultural phenomena which are formed within everyday cultural construction are considered. The author examines the evolution of the methodological approaches to the understanding of cultural practices in modern society, the features, the specifics of the cultural production and consumption in the virtual sphere and in everyday life. The author's perspective on the essence and meaning of «cultural practices» concept that is considered to be the basis of creative industries development is covered.

Key words: *the axiosphere of contemporary culture, concept, creativity, creative space, cultural practices, everyday life, socio-cultural dynamics, values, leisure industry.*

Актуальність. Сьогодні бурхливий розвиток технологічних, геополітичних, соціально-економічних, ментальних процесів суттєво трансформує основні напрямки розвитку культури, сприяє появі на практиці нових феноменів, які потребують теоретичного осмислення. Фактично на початку XXI століття у культурології, яка стала розвиватися на межі з соціальними науками, склався новий категоріальний апарат, який потребує осмислення і уточнення. Такі поняття як «культурні практики», «медіакультура», «культурний архів», «культуротворчість», «культуроніка», «культурні індустрії», «культурний кластер», «культурні інновації», «креативність», «креативний клас», «творча економіка», «економіка вражень», «соціопрагматика культури», «культурні коди» (1) тощо – всі ці концепти¹, що введені в науковий обіг у соціогуманітаристиці в кінці XX століття, маркують глибинні зміни, що відбуваються в архітектоніці соціокультурного простору. В останні десятиріччя зростає усвідомлення не тільки внутрішніх зв'язків між станом культури, соціальними, економічними і політичними явищами, але між культурою і пізнанням. Усвідомлення динаміки культури, існування традиційних культур в інноваційних процесах через новий категоріальний апарат дозволяє не тільки осмислити їх унікальність, але й зберегти основу цивілізаційного розвитку, екогенні процеси планети, стимулювати міждисциплінарні дослідження.

Стан розробки проблеми. Зараз з'являється багато статей, що присвячені молодіжним культурним практикам, культурним практикам освіти, педагогіки, здоров'я і т.п., але ніхто не розкриває зміст цього концепту, класифікацію, критерії виділення, а використовують його як операційне поняття. Часто концепт «культурні практики» вводиться для визначення процесів, що залишилися за межами уваги теорії культури. Наприклад, при аналізі менеджменту туристичної діяльності, вивченні художньої культури певного регіону розглядають такі культурні практики як художня самодіяльність, прикладна непрофесійна творчість, художня продукція субкультур, традиційні художні промисли і т.п., але знову без концептуалізації цього поняття. Категорія «культурні практики» часто використовується й по відношенню до

---

¹ Концепт – це іноваційна ідея, яка містить творчий смисл

культуротворчості у віртуалістиці, нових практик культурної поведінки у повсякденні, і зміст його суттєво змінюється, але наукових статей щодо його аналізу не існує.

Мета статті: всебічно проаналізувати зміст поняття «культурні практики», його трансформацію, починаючи з 70-х років ХХ століття, їх роль в концептуалізації практики і розвитку теорії культури.

Виклад основного матеріалу. Поняття «культурні практики» увійшло в науковий обіг в 70-і роки ХХ століття завдяки культурологічно-соціологічним працям представників Бірмінгемської школи. Вони досліджували такі культурні практики як туризм, реклама, шопінг, футбол та інші, пов'язані з повсякденним буттям людини і показали, що це світ комфортного, зрозумілого у своїх межах існування, і саме в ньому відбувається сенсотворення, а не у сфері «високої культури», що працює з ідеалами, високими Істинами, Абсолютом. На відміну від масової культурної індустрії, яка прагне маніпулювати свідомістю людини, тонко спекулюючи на її фундаментальних потребах у сексі, їжі, рекреації, бажаннях, стереотипах, - популярна культура з її чуттєвою тілесністю, м'якою сентиментальністю, емоційною наповненістю несе в собі життєві смисли не менш значні, ніж висока культура. Концепт «культурні практики» розроблявся в контексті дослідження популярної культури.

Починаючи з методології дослідницької програми Culture Studies культурні практики стали розумітися як певний очевидний, зрозумілий смисловий горизонт діяльності індивіда. У Culture Studies акцент був перенесений з аналізу панівної культури на дослідження індивіда, який саме завдяки культурним практикам має певну свободу, будучи включеним у загальні структури. Завдяки культурним практикам індивід набуває впевненості у собі, може протистояти тиску панівної культури і обрати свою траєкторію розвитку. Аналіз смислового горизонту існування індивіда через культурні практики, поворот аналізу до індивідуальної перспективи Стюарт Холл назвав переходом від структуралізму до культуралізму.

Парадигма постмодернізму змінила відношення до повсякденності як феномену зовсім невидатному, буденному, звичайному, безрадісному, невизначеному, розмитому фону буття, до розуміння її як середовища, де відбувається соціалізація індивіда, формуються базові форми комунікації людини з соціумом, і тому повсякденність стала предметом прискіпливого наукового аналізу. Концепт «культурні практики», введений представниками Бірмінгемської школи культурологічного аналізу у 70-і роки ХХ століття дозволив вивчати повсякденність як частину культури багатоаспектне і комплексне.

Соціалізація людини пов'язана з такими несвідомими аспектами повсякденного досвіду як прогулянка і шопінг, фотографія і подорожі, читання і спілкування, мода і реклама, кухня й автомобілі, соціальні мережі і комп'ютерні ігри, музика і телебачення. Ми отримуємо враження і обговорюємо їх, спілкуючись про ігри, серіали, нові бренди одягу й актуальні виставки. Поняття «культурні практики» фіксує різноманітність форм і явищ культурного життя і допомагає систематизувати їх для отримання адекватного уявлення про їх історичну вкоріненість і прогнозування шляхів розвитку культури. Теоретичне їх осмислення формує здатність до свідомої орієнтації у культурному полі і

потребу в усвідомленні себе не просто спостерігачем, але й активним учасником культурного процесу.

На противагу феноменологічній соціології А. Шюца, який основними ознаками повсякдення вважав стереотипність, інтерсуб'єктивність, циклічність, консерватизм, часову і просторову визначеність, а світ повсякденності дорівнював привілейованій неререфлексивній практичній очевидності, що опосередкована попереднім знанням, представники дослідницької програми Culture Studies розглядали її як місце утворення нового смислу. Німецький дослідник, Бернард Вальденфельс, повсякденність також уявляв як плавильний тигель, що перетворює все неосвоєне і непізнане у близьке і рідне, що забезпечує таким чином стабільність і цілісність людського світу. За його думкою, повсякденність є динамічною сферою, у якій людина переступає звичний стандартизований світовий порядок і виходить назустріч незнаному. На противагу таким формам людського буття як мистецтво, наука, література, світ повсякденності має своїм опертям тілесно-предметне переживання дійсності. Якщо у А. Шюца модель повсякденного життя стає центром життєвого світу людини, то Б. Вальденфельс вважає світ повсякденності тільки однією з форм репрезентації культури. Дослідження меж «повсякденювання» та «подолання повсякденності» в культурі у Б. Вальденфельса призводить у культурологічній думці до розуміння межі як сфери сенсотворення, можливості розмивання жорстких кордонів між принципово різними явищами, що дає змогу подолати лінійність і здійснити стрибок у непізнане, ймовірно, вийти за межі можливого. Аналіз повсякдення Б. Вальденфельсом дає можливість осмислити її як динамічну сферу, що перебуває у процесах творення та інновації, де за допомогою відхилень, відступу від правил і нових дефініцій вона прокладає свій власний шлях розвитку культури.

Значення методології Culture Studies в розвитку культурологічного знання полягає у тому, що поняття «культура» перестало використовуватися традиційно – лише у плані етико-естетичному, пов'язаному з мистецтвом, освітньо-духовному, і в якості спеціалізованої професійної діяльності, а культурологія перейшла до аналізу культури як поведінкової програми, що забезпечує колективний характер життєдіяльності людей. І як наслідок, повсякденність отримала репрезентативне обґрунтування законності свого статусу в якості базисної, фундаментальної структури, що належить до найбільш значимих культурних універсалій. (3, 4).

Починаючи зі школи Анналів, а потім і постмодерністської уваги до повсякденності, вона стала розглядатися філософсько-культурологічною теорією як частина культури, причому така, що породжує абсолютно нові культурні феномени, які суттєво трансформують сучасну теорію культури. Поняття «культурні норми», «коди», «культурні-», «релігійні- чи «поведінкові практики» фіксують нові форми соціальної та культурної взаємодії, зміну ієрархії цінностей і пріоритетів у масовій свідомості, трансформацію моделей поведінки, спілкування. Так, на межі побутової і професійної культури у кінці XIX століття виникає естрада. Поширюються кафе, куди приходять не заради їжі, а виступів певних артистів, камерного дозвілля. Естрадно-театральне мистецтво кінця XIX – початку XX століття надзвичайне персональне: афіші Тулуз Лотрека донесли до нас живість міміки, характерний, або випадковий вираз обличчя,

підкреслено експресивний образ маленьких кафе-концертів, кабаре Монмартру, який створювали Арістид Брюан, Валентин, Ла Гулю, Джейн Авріль, Мей Мільтон, Ревю Бланш, клоунеса Ша-У-Као та інші. Ті заклади, які йшли на редукування гастрономічної частини, ставали все більш і більше подібними на театри, виникає багато клубних, розважальних закладів, естрадних майданчиків у літніх садах. В Росії популярним естрадним жанром на початку ХХ століття стали старовинні та сучасні романси, циганський жанр у виконанні Анастасії Вяльцевої, Віри Паниної, Марії Каринської, Ніни Дулькевич, Насті Полякової. Естрада ненав'язливо, на основі персоніфікації, більш того, образної презентації найголовніших цінностей, антропологічних ознак культури, імпровізаційності, непередбаченості поведінки (О. Вертинський, Л. Утьосов, К. Шульженко, Л. Русланова) ставала самим близьким до людини мистецтвом, давала можливість звільнення почуттів, можливості катарсису у повсякденному житті. Саме естрада наприкінці ХІХ – першій половині ХХ століть яскраво зафіксувала зміни образу і стилю життя.

З другої половини ХХ століття естрада стає зовсім іншою, вона являє собою частину рекламного-брендингового простору масової культури, де відбувається самоздійснення людини публічної. Під впливом новітніх технологій вона перевтілюється у масштабне шоу і талант артиста не має жодного значення, прикладом цього є шоумен Михайло Поплавський, подружжя Віталій та Світлана Білоножки та інші в сучасній українській естраді. Основне призначення естради – створення свята у публічному просторі, саме естрадні та спортивні шоу, реклама, мода, дизайн, і т.п. фіксують доміанти функціонування сучасної культури. Їх не можна визначати як види мистецтва масової культури і прагнути аналізувати за каноном класичного мистецтва, виділяючи предмет, художні засоби тощо. Це не є мистецтвом у класичному розумінні, яке спрямоване на ціннісно-сміслову розуміння дійсності й людини, а мистецтво, орієнтоване тільки на споживання у натовпі, публічно, тому чітко орієнтоване на смаки, потреби масового сприйняття.

Феномени масової і популярної культури не можна аналізувати, ґрунтуючись на принципах, типі мислення, категоріальному апараті класичної естетики. Нова культурна парадигма передбачає аналіз реклами, моди, дизайну, естрадних і спортивних шоу в рамках нового категоріального апарату естетики і це, перш за все, поняття «культурні практики масової культури». Для суспільства другої половини ХХ століття характерний нерозривний зв'язок між масовою культурою та такими формами життя, як дизайн, мода, шопінг, реклама, спортивні шоу тощо.

На наш погляд, поняття «культурні практики» фіксує такі нові аспекти функціонування сучасної культури як її колективне споживання і створення (про це чуть пізніше), що потребує естетизації навколишнього середовища, певної театралізації поведінки. З 70-х років поширилося поняття «мистецькі арт-практики», де енвайронментальний, тобто середовищний підхід, є основним. Спочатку цей естетичний принцип домінував у просторових мистецтвах як, наприклад, ленд-арт, що трансформувалася природні реалії до своєрідного мистецтва. Муралі також можна розглядати як середовищну урбанізовану міську естетику, яка сформувалася саме в

контексті великого міста, але цей принцип активно використовується й для характеристики музичного середовища.

Перформансна комунікація як естетична стратегія постмодерністської культури визначається в театралізації будь якого повсякденного явища. Естетизації повсякденності сприяє також екранна культура, що віртуалізує її, породжує гаптичне світовідчуття, продукуючи стратегію підміни, імітації, симуляції, трансформує звичні соціальні зв'язки, забезпечуючи тріумф знакової культури, що у кінці кінців створює естетико-культурну пастку і пропонує нові стратегії споживання, пов'язані з відчуттям порожнечі та естетичною афектацією простору, що являє собою поверхню без глибини.

Таким чином, однією з загальних тенденцій розвитку культури другої половини ХХ – початку ХХІ століть є естетизація повсякденності через культурні практики. Естетизація повсякденного світу має багато образів-симулякрів, пропозицій, що створюють ілюзію повноти та респектабельності.

Представники методології Culture Studies показали, що на зміну спеціалізованим формам культури прийшли нові зразки і норми соціальної поведінки, які міцно закріплюються у культурних практиках повсякдення. Вони дослідили такі культурні практики повсякдення як туризм, шопінг, футбол та інші. Одною із потужніших культурних практик на сьогодні, що трансформує культуру, є туризм.

Мотиваційна сфера туризму демонструє сьогодні злам стереотипів, зміну типу відпочинку, який формує такий стиль життя, коли потреба у релаксації, вміння відволікатися і відпочивати поєднується з пошуком нового досвіду бачення світу, нового досвіду для своєї креативної діяльності. Якщо раніше людина шукала місце для відпочинку, то зараз вона відчуває, що сам відпочинок – це певний тип життя, а життя – це відпочинок.

Сьогодні туризм перетворюється на культурний туризм, що характеризує націленість туриста на освоєння, перш за все, культурних цінностей в подорожі, самореалізацію. Тенденції та перспективи розвитку культурного туризму як фактора діалогу культур, який активізує рефлексію над власної культурою, сприяють усвідомленню та утвердженню ментальності рідної культури в глобалізаційних процесах сучасності. Туризм як стиль життя і життєва стратегія в культурних практиках сучасності стає фактором формування ідентифікації людини. Тому зараз актуальним стає вивчення специфіки туризму пенсіонерів, молоді, гендерному аспекту туризму як культурної практики, що тісно пов'язаний з повсякденністю, роллю жінки в просторі індустрії туристичної діяльності.

Культурний туризм, хоча й розвивається в цілому в контексті масової культури, може виступати й її антитезою, якщо він формується як культурна практика і перебуває в контексті альтернативних технологій, альтернативних контркультур. Так, культурний туризм може стати одним із джерел збагачення культурного потенціалу, в тому числі, й масової культури, джерелом визначення в ній тих ресурсів, які нівелюють і, в певній мірі, трансформують культуру як таку. Потрапляння у простір туризму як культурної практики, повільно змінює психологію людини, яка намагається звільнитися від стереотипів масової свідомості і зануритися в локальні традиції субетносів тих культур, з яким вона зустрічається впродовж подорожі. Номадизація стає прикметою доби.

Зрештою з'являється масова аудиторія, яка активно створює власні смисли в процесі споживання. Створення нових смислів та значень є проявом протистояння нав'язаним значенням домінантної культури. І для такої аудиторії подорож стає простором для самореалізації та самоідентифікації.

Основний ракурс застосування цього поняття в гуманітарних науках - це можливість пояснити культуру як умову і механізм функціонування суспільства через культурну поведінку індивіда, в якого соціальні норми суспільства адаптовані потребами, здібностями, прагненнями на самореалізацію. «Культурні практики повсякдення – це поведінка людини, в основі якої лежать норми, що склалися під впливом соціальних комунікацій певного культурно-історичного періоду» (4,12). В рамках культурологічної методології за думкою педагогів концепт «культурні практики» дозволяє ефективно осмислювати гостри проблеми сучасної дошкільної і початкової школи, що направлена на соціалізацію і гнучку індивідуалізацію. «Культурні практики — це звичайні для дитини повсякденні і звичні способи самовизначення і самореалізації, тісно пов'язані з екзистенціальним змістом його буття і спів-буття з іншими людьми. ...Культурні практики дотичні активній, самостійній, різноаспектній апробації кожною дитиною нових для нею видів діяльності, а також способів її втілення і різних форм організації, що засновані на індивідуальних інтересах, потребах, здібностях» (5,134-135). Всі повторювані явища складаються у певну поведінку, що фіксує, закріплює соціальний досвід людини в культурі повсякдення.

Сьогодні актуальними стали освітні практики, що пов'язані з відпочинком. Якщо ще на початку 2010-х років провідне місце в освітніх практиках займали онлайн-курси, то сьогодні вони конкурують з креативними просторами, які стають місцем різноманітних подій (культурних, освітніх, виставкових, комунікативних), суттєво змінюють міське культурне середовище, сприяють формуванню специфічного вигляду виробництва і споживання певних культурних продуктів. Освітні послуги культурних кластерів з одного боку, є своєрідною відповіддю на освітні онлайн-курси високого рівня у віртуальному масштабі (Coursera, edX, Універсаріум, TED і др.), а з іншого, пропонують нові освітні формати – квести, рольові ігри, різні види діяльнісних курсів. Так, наприклад, освітня установа «Культурний проект» у Києві пропонує мистецькі курси з відвідуванням художніх майстерень відомих митців, або надає певні практичні навички з різних художніх практик. Ці освітні проекти займають певні лакуни традиційних установ, нових онлайн-курсів, не підміняючи їх.

Тотальне взаємопроникнення соціокультурних реалій та розмаїтих культурних практик буденного, що винесені на перший план суспільством споживання, таких як фітнес, шопінг, кулінарні практики, все те, що пов'язане як з практиками здоров'я, так і дозвілля, зробило їх основою культурних індустрій. З одного боку, зміст культурних практик визначає функціональне завдання: репрезентація повсякденної діяльності, з іншого – їх осмислення і концептуалізація – створює ідеологію, яка виходить за межі практичних завдань. Фактично, концептуалізація культурних практик відіграє провідну роль у створенні індустрії дозвілля, креативних індустрій. Вони створюють оболонку, яку ми ідентифікуємо як інструмент встановлення цінності безпосередньо виходячи з потреби.

Дозвіллево-креативна індустрія розвивається сьогодні на основі культурних практик повсякдення. Такі телевізійні шоу як «Орел або решка», «Світ навиворіт» та інші, присвячені туризму; «Перевтілення за 12 годин», «Як стати красивою», присвячені шопінгу і косметології, навчають через свій зовнішній вигляд розкривати особистісні риси і якості; «Фабрика ремонту» тощо, присвячені дизайну, різноманітні кулінарні шоу («Майстер-шеф», «Все буде смачно»), що навчають раціональному харчуванню, показують як вживаючи один й той же продукт можна схуднути і погладшати, використовують можливості культурних практик в адаптації до сучасних реалій, вирішенні життєвих проблем (шоу «Все буде добре», «За живе!»). Виникнувши спонтанно, культурні практики завдяки СМІ стали оформлятися в організований соціалізовано-виховний вплив.

Індустрія розваг – новий сегмент креативної економіки, що відображає загальні закономірності розвитку сучасного культурного процесу. Гедоністична функція визначає специфіку всіх соціокультурних функцій в індустрії розваг (пізнавальної, рекреаційної, комунікативної, розвивальної функцій). У розвитку світової індустрії розваг переважає потреба в отриманні нових вражень і форм задоволення цих потреб. Це дозволяє вирішувати завдання соціально-культурного виховання у специфічних умовах організованого дозвілля: це чудово показав режисер В.Хотиненко у фільмі «Спадкоємці», знятому як шоу (6).

Розвиток електронних технологій, загальна доступність побутової аудіо-відеотехники, комп'ютерів з периферійними пристроями розважального призначення стандартизують культуру повсякденного життя, форми проведення дозвілля, що зніжує регулятивну роль традиційних етичних та культурних норм.

Поширення у повсякденному житті комп'ютерно-інформаційних технологій призвело до появи специфічних культурних практик у мережі Інтернет. Дослідження аудиторії мас-медіа наприкінці ХХ – початку ХХІ століття показало, що споживачі не просто активно інтерпретують тексти маскультури, а дописують, змінюють сюжетні лінії творів, що їм сподобалися, на основі оригінального твору створюють римейки. Цей феномен отримав назву фан-арт (фанатські практики в Інтернеті) і був досліджений С. Гвенлеан-Джонс, Г. Дженкінс, М. Консалво, М. Меркман, М. Хіллз, Л. Горалик. У межах креативних онлайн-практик виникли такі феномени як аматорське відео і фотопрактики, що дослідили Дж. Бургесс, А. Маккензі, С. Мюррей, М. Прада, М. Фурстено. Ігровий віртуальний світ Second Life став своєрідною субкультурою молдерів (молдінг – модифікація шанувальниками комп'ютерних ігор, що дослідили Дж. Киклич, Г. Постіго, С. Пірс). В онлайн-аматорських практиках стирається межа між віртуальним і реальним, виробництвом і споживанням.

Веб-кіно, «мережева книга», комп'ютерні ігри, віртуальні музеї тощо задані технологічними форматами, і в своєму існуванні пов'язані з онлайн-співтовариствами і соціальними мережами, створюються на колективній основі. Це незавершені, відкриті артефакти і їх естетичні якості підпорядковані комунікативним цілям. Культурні мережеві практики виробництва стають практиками споживання. Культурні практики користувачів посилюють чинник суб'єктивності у контексті популярної культури, суттєво її трансформували (7).

Висновок. Таким чином, осмислення трансформаційних процесів сучасного культурного простору неможливе поза культурними практиками, які виявляють сутнісні зміни образу, стилю і якості життя людини. Культурні практики регулярно і стійко фіксують явища, що повторюються, іманентно притаманні повсякденності, і це дає можливість виявити закономірності найбільш значущі для загальної культури і для повсякденного буття людини, зокрема. Культурні практики фіксують процесуальність як суттєву характеристику сучасного простору людської буттєвості.

Дослідження культурних практик, що фіксують зміну поведінки і стилю життя в суспільстві, дозволяє гуманітарним наукам отримати принципово нові теоретичні знання, або виявити вразливі місця у судженнях. Це дає вченим можливість побачити лакуни і шукати нові підходи до розв'язання невирішених завдань, тим самим забезпечити приріст нового знання. Масова експансія аматорів у сферу культурного виробництва породило нові культурні практики, в яких не має меж між грою і працею, творчістю і повсякденністю, автором і реципієнтом (аудиторією), виробництвом і споживанням.

Поняття «культурні практики» характеризує також феномени, що виникають на межі досліджень теорії культури, етнографії, соціології, лінгвістики, літературознавства, і для їхнього вивчення необхідний міждисциплінарний підхід. Феномени, що виникають на межі професійної і аматорської творчості, також отримали назву «культурні практики». Це художня самодіяльність, креативна сувенірна діяльність з обслуговування туристів, художні промисли, колективна художня творчість у мережі тощо, завдяки яким члени суспільства мають можливість реалізувати свій творчий потенціал, залучитись до духовного багатства світової цивілізації, збагатити своє історико-культурне надбання в його багатоманітності. В такому ракурсі конкретні культурні практики все більш перевтілюються у в ключовий елемент суспільного, гуманітарного розвитку. Все це потребує переосмислення теорії культури, категоріального апарату дослідження.

Література:

1. *Аванесова Г.А., Купцова И.А.* Коды культуры: понимание сущности, функциональная роль в культурной практике // В мире науки и искусства: вопросы филологии, искусствоведения и культурологии: сб. ст. по матер. XLVII междунар. науч.-практ. конф. № 4(47). – Новосибирск: СибАК, 2015.
2. *Степанов Ю. С.* Константы: Словарь русской культуры: 3-е изд. - М.: Академический проект, 2004, с. 42-67.): «Концепт — это как бы сгусток культуры в сознании человека; то, в виде чего культура входит в ментальный мир человека. И, с другой стороны, концепт — это то, посредством чего человек — рядовой, обычный человек, не «творец культурных ценностей» — сам входит в культуру, а в некоторых случаях и влияет на нее. В структуру концепта входит все то, что и делает его фактом культуры — исходная форма (этимология); сжатая до основных признаков содержания история; современные ассоциации; оценки и т. д.» (с.43).
3. *Козьякова М.И.* История. Культура. Повседневность. Западная Европа: от Античности до XX века. М.: Согласие, 2013.
4. *Бакуменко Д. А.* Трансформация культурных практик в системе социальных коммуникаций современной России. – автореф.... канд. социол. наук. – М, 2012, с.12

5. *Крылова Н.Б.* Развитие культурологического подхода в современной педагогике // Личность в социокультурном измерении: история и современность: Сб. статей. М.: Индрик, 2007. С. 132–138.
6. Дискуссия «Современная культура: ее характерные черты и тенденции развития» в журнале «Культура культуры». 2015. № 1. Абанкина Т. «Экономика желаний в современной цивилизации досуга» //Т.Абанкина //Отечественные записки. – 2005. - №4. С.115-123.
7. Социальные коммуникации: профессиональные и повседневные практики. Сб.статей / Под ред. В.В. Козловского, А.М. Хохловой. Выпуск 4. СПб.: Интерсоцис, Скифия-Принт, 2011. — 308 с.

УДК 304.2:911.375.12-021.3](477-21)

Урбан О. В.

Львівський національний університет імені І. Франка

ВЗАЄМОДІЯ ПУБЛІЧНОГО ТА ПРИВАТНОГО ПРОСТОРІВ В УКРАЇНСЬКОМУ МІСТІ

Стаття присвячена визначенню та розрізненню понять публічного і приватного простору та їх впливу на життя людини у місті. Досліджена історична генеза розрізнення цих понять. Проаналізовано значення публічного простору в сучасному місті та його трансформації, як наслідок невпинного процесу урбанізації. Розглянуто взаємодію між приватним та публічним простором в українських реаліях.

Ключові слова: місто, урбанізація, приватний простір, публічний простір.

Урбан А.В. Взаимодействие публичного и частного пространств в украинском городе. Статья посвящена определению и различению понятий публичного и частного пространства и их влияния на жизнь человека в городе. Исследован исторический генезис различия этих понятий. Проанализировано значение публичного пространства в современном городе и его трансформации, как следствие непрерывного процесса урбанизации. Рассмотрено взаимодействие между частным и публичным пространством в украинских реалиях.

Ключевые слова: город, урбанизация, частное пространство, публичное пространство.

Urban. O. V. The interaction of Public and Private Spaces in Ukrainian towns. The article focuses on defining and distinguishing the notions of public and private space and their influence on a person's life in a city. Historical genesis of these notions has been researched. The essence of public space in the modern world and its transformation, being the result of constant urbanization process, has been analyzed. The correlation between private and public space in Ukrainian realia has been studied.

Key words: city, urbanization, private space, public space.